

ISSN 1509-5681

12

Notes

Konserwatorski

Biblioteka Narodowa

Biblioteka Narodowa
Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych

Notes

12

Konserwatorski

Biblioteka Narodowa
Warszawa 2008

Komitet Redakcyjny:
Ewa Potrzebicka (przewodnicząca)
Danuta Jarmańska
Agata Lipińska
Władysław Sobucki
Maria Woźniak
Bogdan Filip Zerek

Redakcja:
Barbara Drewniewska-Idziak (redaktor naczelny), Irena Łoś-Stembrowicz,
Władysław Sobucki, Maria Woźniak

Opracowanie redakcyjne
Joanna Tarasiewicz

Opracowanie techniczne i łamanie
Katarzyna Niewczas

Streszczenia w języku angielskim
Katarzyna Diehl, Tomasz Kozielec

Projekt okładki i kart tytułowych
Ryszard Kryśka

Na okładce fragment papieru obicia ściennego

Printed in Poland

ISSN 1509-5681

Biblioteka Narodowa • Warszawa 2008
Opracowanie i druk:
Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa
e-mail: promocja@bn.org.pl

Wszystkie prawa zastrzeżone

Spis rzeczy

Od Redakcji 7

I. Polityka ochrony zbiorów

Władysław Sobucki, Barbara Drewniewska-Idziak
WPR „Kwaśny papier” – rok po roku 9

Maria Woźniak
Rekonstruować czy traktować zachowawczo – dylematy konserwatorskie 35

II. Metody konserwacji

Lucja Brzeżycka, Anna Fedrizzi-Szostok
Niektóre problemy konserwacji dokumentów pergaminowych z archiwum rodziny Saint Genois d’Anneaucourt z Jaworza 47

Marzenna Ciechańska
Papierowe obicia ścienne – technologia i konserwacja, zarys problematyki 66

III. Stan zachowania zbiorów

Marzenna Ciechańska, Bogdan Filip Zerek
Zmiany kolorystyczne w świetle i ciemności. Porównanie trwałości koloru tuszy, tonerów, farb drukarskich i artystycznych 103

Jolanta Czuczko, Małgorzata Pronobis-Bobowska
Charakterystyka archiwaliów z XIX i początku XX w. z Archiwum Państwowego w Toruniu oraz Archiwum Biblioteki Kórnickiej PAN 125

Tomasz Koziolec
Dodatki stosowane do klejów introligatorskich w XIX i XX w. przyczyną zakwaszenia książek i materiałów archiwalnych 146

Małgorzata Pronobis-Bobowska, Jolanta Czuczko

Charakterystyka książek z XIX i początku XX w. z Biblioteki Uniwersyteckiej i Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu 155

Władysław Sobucki, Anna Czajka, Iwona Kotala, Hanna Machaj, Barbara Wagner

Wzory atramentowe w kolekcjach archiwalnych – badanie zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 171

IV. Metody i technologie ochrony zbiorów

Jolanta Czuczko

Zastosowanie metody Dylux® DuPont oraz fotografii cyfrowej do zapisu znaków wodnych w papierach zabytkowych 185

Dorota Dzik-Kruszelnicka

Wpływ tradycyjnych metod czyszczenia na podłoża papierowe, pergaminowe, skórzane 200

Tomasz Kozielec

Zastosowanie magnesów w konserwacji papieru i skóry 218

Tomasz Łojewski

Kontrola jakości masowego odkwaszania druków. Część 1 – odkwaszanie metodą bückeburską w aparacie Neschen C 900 225

Martina Ohlídalová, Petra Vávrová

Przechowywanie dokumentów archiwalnych w specjalnych foliach próżniowych (tłum. Małgorzata Kisilowska) 233

Olga Perminowa, Tatiana Stepanowa, Irina Burczewa, Nina Manturowska, Walentina Popunowa, Albina Szarikcowa

Wpływ skanowania na dokumenty (tłum. Małgorzata Kisilowska) 245

Aleksandra Szalla-Kleemann

Selekcja materiałów do masowego odkwaszania w Klinice Papieru Biblioteki Jagiellońskiej 254

Arkadiusz Szymański, Andrzej Brzomiński

Wdrożenie technologii produkcji papieru archiwalnego w Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie 264

Barbara Wagner, Władysław Sobucki, Danuta Jarmińska, Donata Rams, Wojciech Jędral, Ewa Bulska

Porównanie zmian wywoływanych w papierze przez zastosowanie roztworów fitynianów i DTPA w konserwacji obiektów rękopiśmiennych dotkniętych korozją atramentową 292

V. Ochrona polskich zbiorów poza granicami kraju

Maria Woźniak

Konserwacja zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu 307

VI. Konferencje, warsztaty, szkolenia

Ewa Stachowska-Musiał

Zachowajmy przeszłość dla przyszłości – nowoczesne technologie konserwacji zbiorów bibliotecznych (Warszawa, 29–30 marca 2007 r.) 322

Przemysław Wojciechowski

Sekcja Konserwatorów na V Powszechnym Zjeździe Archiwistów Polskich (Olsztyn, 6–7 września 2007 r.) 328

Dorota Dzik-Kruszelnicka

Photograph Preservation Workshop (Part III) (Bratysława, 10–14 września 2007 r.) 341

Ewa Stachowska-Musiał

Seminarium „Narodowy Zasób Biblioteczny – potrzeby i możliwości” (Warszawa, 11 września 2007 r.) 344

Maria Woźniak, Dorota Dzik-Kruszelnicka

XI Kongres IADA (Wiedeń, 17–21 września 2007 r.) 351

Aleksandra Kołtąj

Konferencja na temat konserwacji fotografii (Muzeum-Pałac w Wilanowie, 4 października 2007 r.) 359

Władysław Sobucki

„Cesare Brandi (1906–1988), jego myśl i debata o dziedzictwie. Sztuka konserwacji-restauracji w Polsce” (Muzeum-Pałac w Wilanowie, 5–6 października 2007 r.) **364**

Dorota Dzik-Kruszelnicka

Conservation of Photographs, Northeast Dokument Conservation Center (Andover, 9–31 października 2007 r.) **368**

Ewa Stachowska-Musiał

III Ogólnopolskie Dni Konserwatorskie (Warszawa, 28–30 listopada 2007 r.) **370**

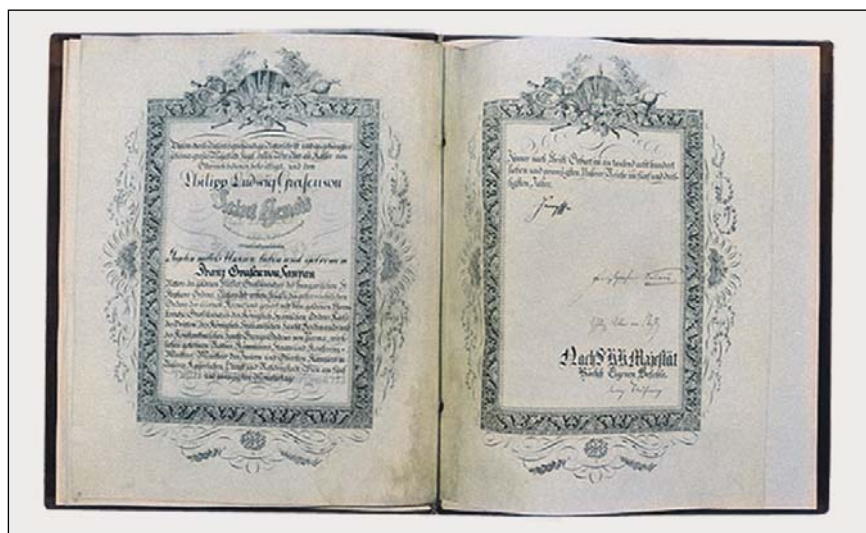
Noty o autorach 375

Łucja Brzeżycka, Anna Fedrizzi-Szostok

Niektóre problemy konserwacji dokumentów pergaminowych z archiwum rodziny Saint-Genois d'Anneaucourt z Jaworza

I. P14.
Franciszek I...
stan przed
konserwacją
(fot. A. Fedrizzi)

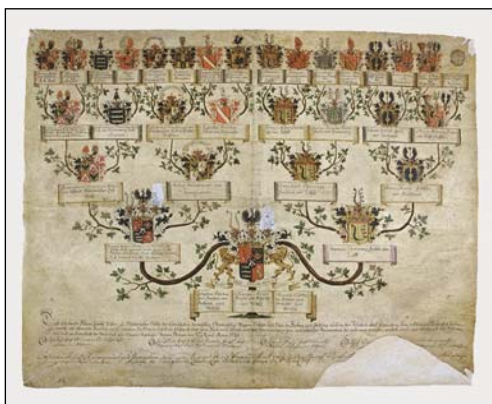

II. P14.
Franciszek I...
stan po
konserwacji
(fot. A. Fedrizzi)

III. P11. Drzewo genealogiczne...
stan przed konserwacją
(fot. A. Fedrizzi)

IV. P11. Drzewo genealogiczne...
stan po konserwacji
(fot. A. Fedrizzi)

V. P17. Ojciec Karol...
stan przed konserwacją
(fot. A. Fedrizzi)

VI. P17. Ojciec Karol...
stan po konserwacji
(fot. A. Fedrizzi)

Marzenna Ciechańska

Papierowe obicia ścienne – technologia i konserwacja, zarys problematyki

I. Koltryna z Collegium Juridicum w Krakowie, XVIII w., strop po konserwacji i restauracji oraz pojedyncza odbitka (fot. J. Charytoniuk)

II. Koltryna XVII w., dwa najlepiej zachowane z pięciu pionowych brytów, własność Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu (fot. M. Ciechańska)

III. Fragment tapety chinoiserie, XIX w., Pałac w Wilanowie; stan po konserwacji, w lewym dolnym rogu fragment przed konserwacją (fot. M. Ciechańska)

*IV. Papierowe obicia ścienne, początek XIX w.
Zamek Burgschlitz – Sala „Schinkel”, stan po konserwacji
(fot. M. Ciechańska)*

*V. Tapeta imitująca kurdyban, XIX/XX w., fragment, Pałacyk przy Piotrkowskiej (obecnie siedziba Warta SA, Łódź);
(fot. M. Ciechańska dzięki uprzejmości Warta SA)*

*VI. Pokój Chiński z Alkową
w Pałacu w Wilanowie z tapetami
chinoiserie z XIX w., stan po konserwacji,
widoczne zrekonstruowane
(czerwone) tapety w alkwie
(fot. M. Ciechańska)*

VII. Papierowe obicia ścienne, początek XIX w., częściowo zrekonstruowane w połowie XX w., Zamek Burgschlitz – Sala Ogrodowa, stan przed konserwacją (fot. J. Charytoniuk)

VIII. Fragment iluzjonistycznej tapety z początku XIX w. „Eldorado” (fot. M. Ciechańska)

IX. Bryty tapety z alkowy w Pałacu w Wilanowie, zmiany kolorystyczne tła oryginalny kolor widoczny na lamówkach, widoczne zabezpieczenia lica bibułką japońską; stan w trakcie konserwacji (fot. R. Stasiuk)

*X. Sala „Schinkel” w Zamku Burgschlitz,
widoczne przemalowania, stan przed konserwacją
(fot. J. Charytoniuk)*

*XI. Sala „Schinkel” w Zamku Burgschlitz,
stan po konserwacji
(fot. M. Ciechańska)*

*XII. Sala Ogrodowa w Zamku Burgschlitz,
stan po konserwacji
(fot. M. Ciechańska)*

Władysław Sobucki, Anna Czajka, Iwona Kotala,
Hanna Machaj, Barbara Wagner

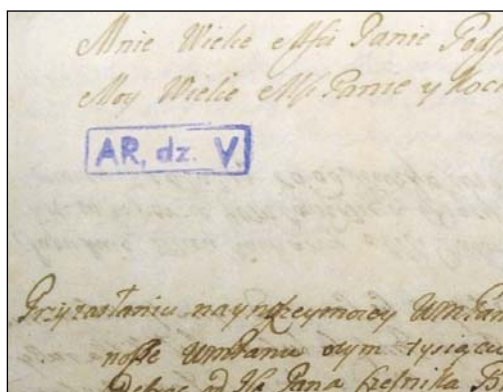
*Występowanie wżerów atramentów w kolekcjach archiwalnych
– badanie zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*

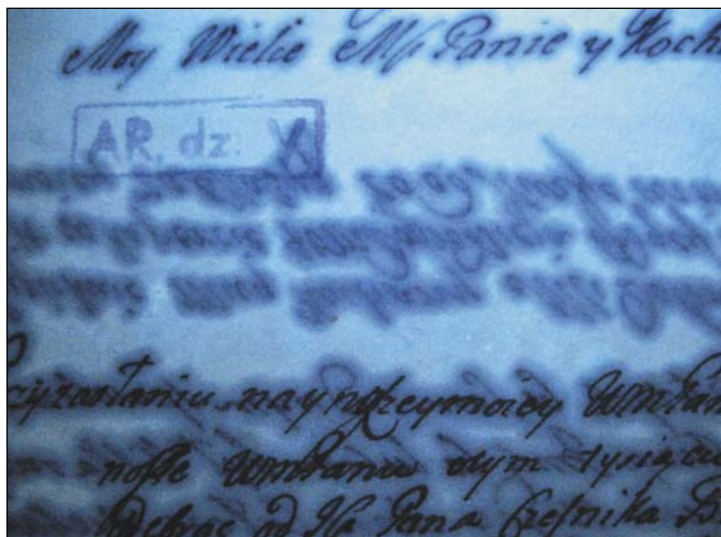
I. Fragment karty
z atramentem przenikającym na drugą stronę

II. Wżer atramentowy o trzecim stopniu
zaawansowania

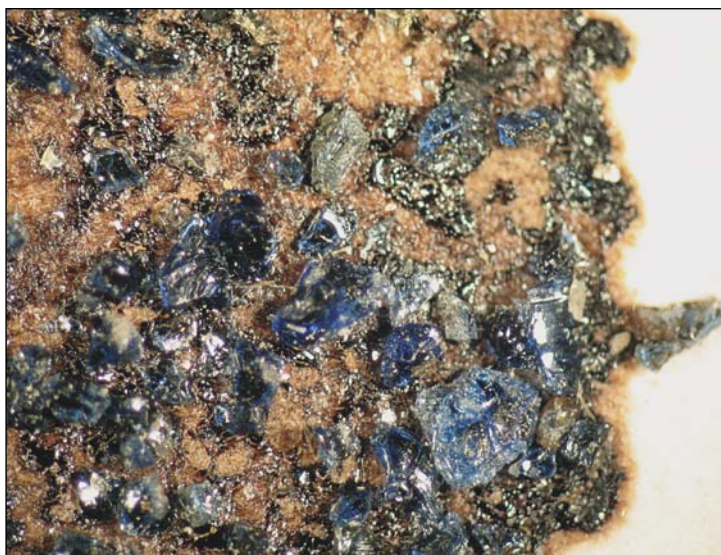
III. Karta zapisana atramentem
żelazowo-galusowym w świetle dziennym

IV. Karta zapisana atramentem żelazowo-galusowym w świetle UV z widoczną ciemną otoczką

V. Widoczne ziarenka piasku stosowanego w celu osuszenia pisma

VI. Drobiny niebieskiego szkła na powierzchni atramentowego kleksa, mające zapobiec sklejanii kart